

ASHOKA

Rosnąć w poczuciu sprawczości

Diagnoza stanu ekosystemu wsparcia młodzieży i młodych dorosłych
w poczuciu sprawczości i ich aktywizacji do działalności społecznej.

Warszawa, czerwiec 2023

Wstęp

Okres nastoletniości i wchodzenia w dorosłość to czas kształtowania poglądów na otaczający nas świat. To czas plastycznego „układania się” w otaczającej nas rzeczywistości. A na to układanie się ogromny wpływ mają relacje: od rodziny, przez grupę rówieśniczą po sąsiedztwo. Wtedy też ma szansę rozwijać się potencjał changemakerski.

Myśląc o potencjale changemakerskim (od ang. changemaker – osoba tworząca zmiany), rozumiemy szereg umiejętności, które pozwalają osobie aktywnie odpowiadać na zauważone problemy społeczne. Na ten potencjał składają się: empatia, krytyczne myślenie, kreatywność w generowaniu rozwiązań, nastawienie na rozwiązanie, poczucie własnej sprawczości i upełnomocnienia do proponowania i wdrażania zmian. Potencjał changemakerski zakłada działanie na rzecz dobra wspólnego.

Jesteśmy przekonani, że bez względu na charakter, pochodzenie i status społeczny, w każdej osobie tkwi potencjał do współtworzenia zmian. W świecie definiowanym przez zmiany budowanie życia wokół powtarzalności i przewidywalności przestało zdawać egzamin. Zamiast tego, każda osoba powinna nauczyć się, jak kreować

rozwiązania problemów i być współtwórcą i współtwórczynią zmian, które wpłyną na dobro nas wszystkich. Innymi słowy, bycie twórcą, twórczynią zmian (changemakerem, changemakerką) musi stać się nową normą dorastania.

Istnieje powiedzenie, które celnie opisuje rozwój człowieka mówiące, że aby wychować dziecko, potrzebna jest cała wioska. Podobnie jest z przedsiębiorczymi osobami, które chcą działać społecznie. Osoba, która widzi potrzebę zmian i chce odważnie wziąć sprawę w swoje ręce, często potrzebuje odpowiedniego zaplecza. Na początkowym etapie, także otoczenia jej troską i wsparcia.

Organizacje wspierające changemakerów i changemakerki tworzą złożony ekosystem, w którym te osoby poruszają się w poszukiwaniu odpowiedzi na wyzwania stojące na drodze do wdrożenia rozwiązań. Ten ekosystem porównać można do miasta, w którym poszczególne miejsca mają różny charakter i role. Ashoka rozwinęła tę metaforę. Zachowując szacunek dla wyjątkowości podejść i niuansów różnorodnych ofert, Ashoka wskazała na pewne kategorie działań służących wsparciu młodych osób changemakerskich.

Niektóre projekty adresowane zwłaszcza do młodych osób, można porównać do szkoły. W szkole osoba rozpoznaje w sobie potencjał i sprawstwo. Uczy się też dostrzegać problemy społeczne w swoim środowisku. Tu znajdują się różnego rodzaju kursy czy spotkania. Inne inicjatywy można porównać do swoistych szklarni. Tworzą sprzyjające warunki do rozwoju kiełkujących inicjatyw. Inkubatory innowacji są przykładowymi szklarniami w miasteczku Ashoki. Są tutaj także organizacje oferujące różne formy finansowania inicjatyw (niczym bank) czy nadające ramy prawne do działania (ratusz). Wreszcie są też programy i instytucje, które nagradzają, tworzą rankingi i możliwości współzawodnictwa dążącego do jak najlepszych standardów działań społecznych (stadion).

Niektóre z organizacji w tym systemie pełnią rolę lokalnych rynków, czy bazarków. To miejsca wymiany, gdzie osoby lidarskie mogą uzyskać bezpośrednią pomoc w formie działań pro bono czy jako zaangażowanie społeczne podmiotów komercyjnych. Są też takie przestrzenie, których celem jest wspieranie współpracy i budowanie połączeń międzysektorowych (mosty). Ogromne znaczenie mają też te elementy oferty ekosystemowej, które pomagają osobom przedsiębiorczym zachować równowagę i zadbać o swój dobrostan (porównujemy je na naszej mapie do parku), a także wszechstronne platformy usług wspierające młode osoby chcące działać społecznie w ich zaangażowaniu (supermarkety).

Spis treści

Metodologia	5
Podróż po mieście	8
Szkoła	9
Droga przez miasteczko Olgi Kotyk	13
Szlarnia	15
Most	19
Stadion	22
Bank	24
Ratusz	27
Stacja nadawcza	29
Droga przez miasteczko Jarka Brodeckiego	31
Rynek oraz Supermarket	33
Stacja kolejowa	36
Droga przez miasteczko Karoliny Biańczewskiej	38
Park	40
Wnioski	42
Więcej danych	44

Metodologia

Kiedy przygotowywaliśmy ten raport, mapując system organizacji dających przestrzeń do rozwoju młodym ludziom chcącym angażować się w działania społeczne, podjęliśmy próbę określenia roli poszczególnych organizacji oraz oferowanych przez nie programów w całym ekosystemie. Posłużyliśmy się przy tym metaforą poszczególnych miejsc w wymyślonym mieście. Naszym zdaniem to podejście ułatwia uchwycić dynamikę zależności pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Mamy świadomość, że metafora miasta jest modelem, który ze swojej natury stanowi pewne uproszczenie. Wiemy też, że wiele organizacji prowadzi działania, które można wpisać w różne funkcje, czy miejsca w miasteczku. Jednak mając na względzie czytelność mapy, musieliśmy dokonywać subiektywnej selekcji priorytetowych działań danej organizacji. Dlatego, zapewniając o naszym szacunku dla wieloaspektowych podejść „bohaterów_ek” niniejszej mapy, z góry prosimy ich i je o wyrozumiałość.

Wiele organizacji i programów spełnia więcej niż jedną rolę. Zaś dwa ze zidentyfikowanych podmiotów tworzą niemal całe miasteczko.

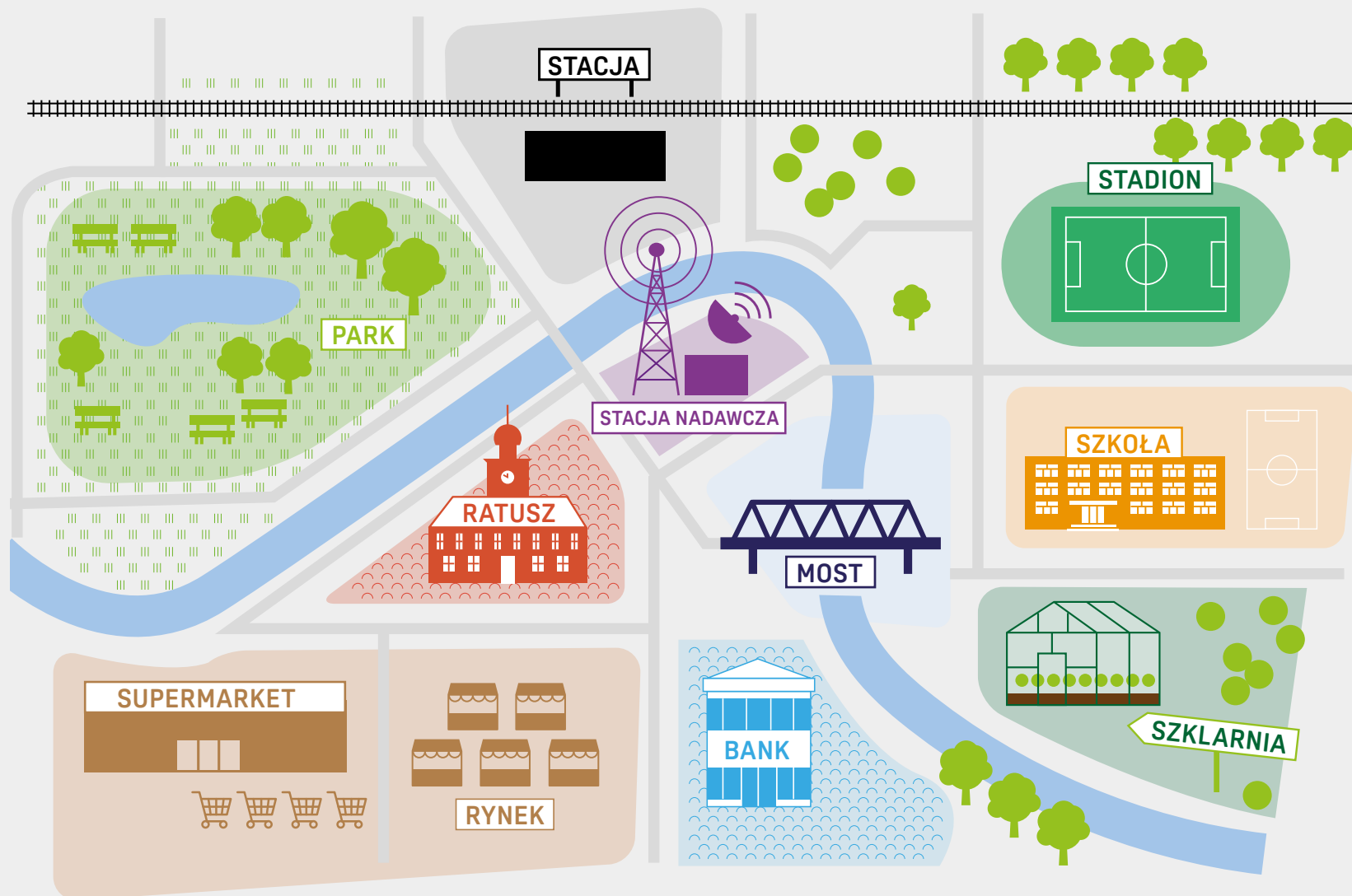
Organizacje i inicjatywy mapowaliśmy metodą kuli śnieżnej. Jej początek wziął się od podmiotów skupionych wokół Ashoki, zatem od organizacji Członków i Członkiń Ashoki lub współpracujących z nami przy różnorodnych projektach. Następnie osoby, z którymi rozmawialiśmy podawały nam swoje propozycje innych organizacji działających na rzecz młodych osób. W ten sposób stworzyliśmy listę blisko 90 podmiotów, które realizują różnorodne działania, w tym 135 projektów lub programów, które w naszej ocenie pełnią rolę wsparcia dla młodych osób chcących angażować się

społecznie. Część z organizacji poprosiliśmy bezpośrednio, aby opisały swoje działania w ramach krótkiego wywiadu, a część opisaliśmy i zakwalifikowaliśmy do danych kategorii (miejsc w mieście) na podstawie ogólnodostępnych opisów w Internecie lub naszej wiedzy.

Lista organizacji i ich działań nie jest w żaden sposób wyczerpująca. Organizacji działających na rzecz edukacji i wsparcia młodzieży, według spisu NGO.pl jest 23 745. W naszym badaniu uwzględniliśmy ponad 100, z czego w końcowym zestawieniu ujętych jest 87. Pomędzy organizacjami pozarządowymi znajdują się także grupy religijne oraz podmioty związane z samorządem, w szczególności Młodzieżowe Rady Miejskie.

Metodologia kuli śnieżnej zakłada, że zebrana grupa nie jest statystycznie reprezentatywna. Kula śnieżna pokazuje, co jest widziane, a nie wszystko co jest.

Wszystkie podmioty kwalifikowaliśmy do mapy na podstawie kryterium wieku osób, które te organizacje wspierają. Granice wieku, które nas najbardziej interesowały, to 10–25 lat. Drugim kryterium było działanie nastawione na budowanie w młodych osobach poczucia sprawstwa i odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych w swoim otoczeniu oraz działania na rzecz ich upetnomocnienia.

Podróż po mieście

Kiedy czytamy historie życia Członków i Członkiń Ashoki, widzimy, jak wiele jest dróg dochodzenia do zmiany społecznej. Przechodzenie przez osobistą historię w poszukiwaniu punktów zwrotnych, które popychają osobę do stawania się przedsiębiorczą społecznie, nazywamy w Ashoce „changemaker journey”, czyli changemakerską podróżą. Oczywiście jest, że każde doświadczenie – w domu, szkole, grupie rówieśniczej, czasem przypadek – może wpływać kształtująco na młodą osobę, tak by podejmowała aktywności na rzecz innych i stawała się innowatorem_ką społeczną. Tym niemniej, w poniższym badaniu skupiamy się na podmiotach, które za cel postawiły sobie rozbudzenie aktywności, pielęgnowanie kreatywności i tworzenie ram do wprowadzania innowacji. Na takich, które zapraszają młode osoby do zaangażowania i chcą podejmować konkretne role w ich podróży changemakerskiej.

Szkoła

To miejsce odkrywania sprawczości, kształtujące postawy wrażliwości, empatii oraz odpowiedzialności za świat wokół.

Jest to jedno z pierwszych miejsc, w którym młode osoby mogą spróbować swoich sił w tworzeniu i wdrażaniu rozwiązań ważnych dla nich problemów społecznych.

Pośród badanych przez nas podmiotów najczęściej należało właśnie do tej kategorii. Rolę szkoły mogą też przyjmować instytucje edukacyjne sensu stricto – szkoły, biblioteki, a także miejsca, gdzie młodzi ludzie spędzają wolny czas, na przykład grupy harcerskie czy grupy skupione wokół podmiotów wyznaniowych. Każda organizacja lub inicjatywa, która pokazuje i rozwija postawę społecznej przedsiębiorczości, może na swój sposób być szkołą.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę na organizacje, które w znaczący sposób przyczyniają się do popularyzacji przedsiębiorczości społecznej, postaw obywatelskich i rozwoju kompetencji koniecznych do rozwijania sprawczości. Wśród takich organizacji pośrednio zaangażowanych w rolę szkoły najbardziej wyróżniającym się jest Centrum Edukacji Obywatelskiej.

W ramach badania zidentyfikowaliśmy poniższe organizacje, których działania przyjmują rolę szkoły:

AEGEE Kraków	FRESH
Amnesty International	Grupy szkolne Amnesty International
Centrum Doradztwa Strategicznego	Stronger Together
Enactus	Future Leaders
Fundacja Autonomia	Dziewczyńskie Centrum Mocy
Fundacja Banina	Edukacja przez teatr
Fundacja Campus Polska	Campus Polska Przyszłości
Fundacja Campus Polska	Campus Academy
Fundacja Civis Polonus	Demokracja i społeczeństwo: wartości i praktyka. Warsztaty dla uczniów warszawskich szkół branżowych
Fundacja Civis Polonus	Mocniejsze NGOsy dla edukacji i aktywności obywatelskiej młodych
Fundacja Dziewczyny w Spektrum	Grupa rozwojowa dla dziewczyn
Fundacja Edukacja dla Demokracji	Partnerstwo z Saską Szkołą Realną
Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych	Code for green
Fundacja Herstory	Warsztaty Sztama
Fundacja im. Julii Woykowskiej	Nowi rówieśnicy
Fundacja im. Julii Woykowskiej	Warsztaty mocy

Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos
Fundacja Równanie	Szkoła Solidarności 2022: Zajęcia rozwijająca umiejętności do skutecznego działania na rzecz dobra wspólnego
Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo	Akademia Młodzieżowa
Fundacja Teatrikon	Strategia Antyplotkowa Rady Europy We Against Rumours
Fundacja Ulica	Ambasadorzy nieMożliwego
Fundacja Varia Posnania	Poznański Kongres Samorządów Uczniowskich
Fundacja Varia Posnania	Filmowa Akademia Zrozumienia
Fundacja Wspomagania Wsi	Civic UP! Academy
Fundacja Zróbmy.to	Grupa obywatelsko - społeczna
Homo Faber	Międzykulturowa Szkoła Liderów i Liderów
HomoFaber/Europejskie Centrum Solidarności/ Helsińska Fundacja Praw Człowieka	Latający Uniwersytet Praw Człowieka
Instytut Aktywizacji i Rozwoju Społecznego	Mentoring Life: Small waves in the big ocean of change
Instytut Aktywizacji i Rozwoju Społecznego	Wymiany młodzieżowe
Kosmos dla dziewczynek	Warsztat: Poznaj swoje moce
Oblackie Duszpasterstwo Młodzieży NINIWA	Szkolenia dla wolontariuszy planujących swój projekt
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	Unijny Dialog Młodzieżowy
Stocznia	Partycypacja obywatelska
Stowarzyszenie Innowacji Społecznych „Mary i Max”	Wolontariat Koleżeński Mary i Max

Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica	Samo-rządni w szkole
Stowarzyszenie Otwarte Drzwi	Świetlica „Mały Książę”
Stowarzyszenie Wiosna	Szlachetna Paczka (wolontariat)
Stowarzyszenie Wiosna	Akademia Przyszłości
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023
Vital Voices	Jestem Liderką
Zwolnieni z Teorii	Olimpiada Zwolnieni z Teorii

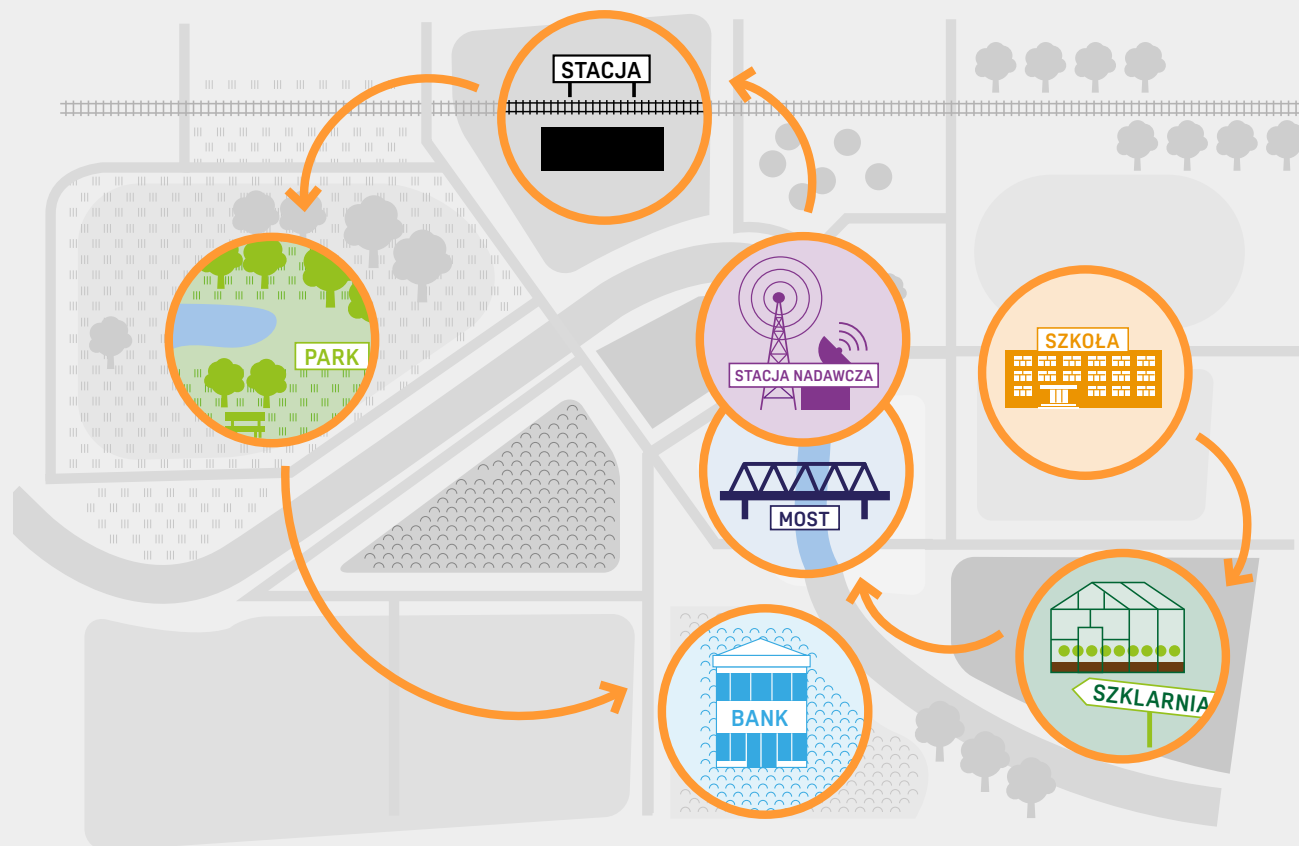
***Fundacja Autonomia**, założona przez Członkinię Ashoki Agatę Teutsch, prowadzi **Dziewczyńskie Centra Mocy**. Są to miejsca, gdzie dziewczynki i kobiety mogą wzmacniać swoją siłę, sprawczość i odwagę oraz działać solidarnie. Dzięki wzmacnianiu tych postaw i umiejętności, dziewczyny i kobiety czują się gotowe brać sprawy w swoje ręce, wszędzie tam, gdzie widzą taką potrzebę.*

Niezależnie od działań organizacji pozarządowych, zauważamy rolę różnorodnych grup zrzeszonych wokół wspólnot religijnych w kształtowaniu postaw przedsiębiorczości społecznej. Innym, ważnym podmiotem ekosystemu działającym w roli szkoły są grupy harcerskie – Związku Harcerstwa Polskiego lub Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Droga przez miasteczko Olgi Kotyk

Zazwyczaj mówię, że charytatywnie zaczęłam pracować, gdy miałam 14 lat. To było dojrzałe zadanie i mocne doświadczenie, jak dla nastolatki, bo pracowałam w Domu Seniora, miałam pod opieką osoby, które regularnie odwiedzałam. Moje zainteresowanie i gotowość wynikały z własnych doświadczeń, które nauczyły mnie empatii. Kiedy byłam mała, długo chorowałam i byłam w szpitalu. Byłam pozbawiona kontaktów rówieśniczych i gdy wróciłam do zerówki i potem do szkoły, było mi trudno odnaleźć się w relacjach. Stąd moja wrażliwość na osoby wykluczone, która potem także odegrała dużą rolę w powstaniu Web-korków.

Droga przez miasteczko Olgi Kotyk

→ Szkoła →

Na studiach zaangażowałam się w działania organizacji AIE-SEC, gdzie między innymi współorganizowałam targi pracy, praktyk i staży „Dni Kariery”. Po jakimś czasie spełniłam swoje największe marzenie, czyli wyjechałam na wolontariat zagraniczny. Byłam na Sri Lance, gdzie moja praca skupiała się na realizacji Celu Zrównoważonego Rozwoju „Wzrost gospodarczy i godna praca”. Popularyzowałam kulturę Sri Lanki z jej mniej znanej strony. Wyjazd na wolontariat był dla mnie przełomowy. Pomogło mi to przyspieszyć marzenia o własnej fundacji.

Wróciłam z wolontariatu ze Sri Lanki i zachorowałam. Ponownie, jak w dzieciństwie byłam w izolacji. Przez rok byłam w domu na edukacji indywidualnej. To był przełomowy moment, musiałam zmienić styl życia. Jak dochodziłam do siebie, to zaczęła się pandemia i znowu zamknęliśmy się w domach.

→ Szklarnia →

Poczułam potrzebę działania. Wszyscy mówili wtedy o wsparciu medycznym, a ja, mając swoje doświadczenia, myślałam o pomocy w edukacji zdalnej. Mam siostrę w wieku szkolnym i obserwowałam, jak trudno było jej czasem z nauką, choć miała wsparcie. Zaczęłam zastanawiać się nad tym, z czym muszą mierzyć się dzieci, które nie mają takiego wsparcia i mają dodatkowo trudną sytuację emocjonalną. Połączyłam po prostu moje doświadczenia, wkurzenie (bo w szkole nigdy nie czułam się zbyt dobrze) oraz informacje o lukach w pomocy. I tak powstał projekt Web-korków. Najpierw to był projekt w ramach Zwolnionych z Teorii, a po roku założyłam fundację.

→ Stacja nadawcza i Most →

Od początku była to akcja regularna, przemyślana, długofalowa. Fundacja skupia się na wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci z domów dziecka. Beneficjentami są też wolontariusze. Mamy więc dwa główne programy. Ten kierowany do dzieciaków daje wsparcie w nauce, korepetycje, rodzaj mentoringu, przestrzeń na naukę, ale też przede wszystkim możliwość nawiązania wartościowej relacji z osobami, które wierzą w potencjał tych dzieci.

Web-korki zostały szybko zauważone i docenione przez media. Najpierw Gazetę Wyborczą, potem rosło zainteresowanie różnych mediów, publikacje pojawiały się na blogach i portalach. W końcu zostaliśmy wyróżnieni dwukrotnie przez Forbes. Głównie doceniono inicjatywę i mechanizm działania, który pozwalał na myślenie w długiej perspektywie. Zainteresowanie mediów pozwoliło mi poznać osoby, dzięki którym teraz działam jeszcze inaczej. Mogłam dotrzeć do kolejnych odbiorców. W czasie wywiadu w telewizji nasza skrzynka mailowa została zasypana kontaktami od osób, które chcą się do nas przyłączyć. To ogromna siła mediów.

→ Stacja kolejowa, tworzenie Szkoły dla innych →

Obecnie dużo udzielam się na warsztatach i konferencjach dla młodzieży, między innymi dla grup zagrożonych wykluczeniem. Wydałam ebooka, który trafił do licealistów, prowadzę wykłady i prelekcje, gdzie zachęcam do spełniania swoich marzeń i pokazuję, jak to zrobić, jak zacząć.

→ Tworzenie Parku dla innych →

Odpoczywam i dbam o swój dobrostan będąc w relacji z naturą, dbam o to, by codziennie być w lesie. Pomaga mi ogromnie moja rodzina, a nawet mój pies, który zmusza mnie do wyjścia na dwór i zadbania o siebie. Sprawy związane z dobrostanem wolontariuszy były dla mnie bardzo ważne przy tworzeniu fundacji. Program rozwojowy dla wolontariuszy odbywa się we współpracy z lektorami, psychologami, przedstawicielami środowiska edukacyjnego. Bardzo starannie rekrutowałam każdego wolontariusza do fundacji. To dla mnie bardzo ważne, by wolontariusze mogli dbać o swój dobrostan – mają czteroczęściowy program wsparcia. Na początku biorą udział w warsztatach ogólnorozwojowych, mogą się poznać, zintegrować. Później mają warsztaty psychologiczne, o relacji z dziećmi, o stawianiu granic, mogą poznać siebie lepiej. Mają indywidualne rozmowy z psychologką. Dla wąskiej grupy najbardziej zaangażowanych oferujemy zajęcia językowe za darmo. Każdy wolontariusz ma też swojego opiekuna. To cały pakiet, by osoby czuły się dobrze i mogły zostać z nami jak najdłużej.

→ Brak faktycznego Banku

Czasami wolontariusze zostają sponsorami Web-korków. Działamy bez grantów. Łącząc fundację z pracą i studiami, nie poświęciłam wystarczająco uwagi finansom. Więc działamy bez wsparcia instytucjonalnego. Z Patronite udaje nam się pokryć niewielkie koszty administracyjne. Obecnie organizujemy ogromne warsztaty, których koszty pokrywają prywatne osoby.

Szklarnia

Jest miejscem, które napędza początkujące inicjatywy do działania i rozwoju. Organizacje, które przyjmują tę rolę, wspierają młode osoby w twórczym rozwiązywaniu problemów społecznych, podejmują działania edukacyjne i tworzą przestrzeń do inkubowania pomysłów.

W badaniu ekosystemu szklarnie to druga pod względem liczebności grupa organizacji. Takie wyniki pokazują nam, że młode osoby w Polsce mają dość dużo możliwości do poznawania i zasmakowania przedsiębiorczości społecznej w bardzo różnych formach – począwszy od angażowania się w wolontariat, aż po rozwój własnych, niezależnych inicjatyw.

AEGEE Kraków	Management Training Course (szkoleniowo-integracyjny)
Akademia Wiedzy Obywatelskiej	Bootcamp Obywatelski
Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos
Fundacja Campus Polska	Campus Polska Przyszłości, Campus Academy
Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja	Młodzieżowe inicjatywy dla dobrego klimatu
Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych	Young Dialogue and Change Maker – budujemy dialog wokół wyzwań klimatycznych
Fundacja GrowSPACE	Ranking Szkół Przyjaznych LGBTQ+
Fundacja Impuls	impuls.academy
Fundacja Ocalenie	Akademia Wielokulturowego Aktywizmu
Fundacja OFF school	Dom Spokojnej Młodości
Fundacja Pogranicze i in.	Beyond Borders Academy
Fundacja Rzecz Społeczna	Ekologiczna Akademia Dziewczyn
Fundacja Szkoła Liderów	Warszawska Akademia Młodych Liderów
Fundacja Wspomagania Wsi	Civic UP! Academy
Fundacja Zróbmy.to	Redakcja BB
Girls Future Ready	Herstory Masterclass, Herstory Project
Krytyka Polityczna	Generation Change
Krytyka Polityczna	Młodzieżowe Laboratorium Samorządowe

Stowarzyszenie Tratwa	programy
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023
Vital Voices	Jestem Liderką
Vital Voices	Global Mentoring Walk
Warszawski Klub Inteligencji Katolickiej	Mam Pomysł
Posiostrzenie	Wpisz do kalendarza
Zwolnieni z Teorii	Olimpiada Zwolnieni z Teorii

Zwolnieni z Teorii to inicjatywa, która była najczęściej wzmiankowana wśród młodych osób changemakerskich. Tysiące młodych mają szansę sprawdzić swoje pomysły na rozwiązania problemów społecznych i poczuć sprawczość. Nie zawsze projekty w ramach Zwolnionych się udają, ale nawet doświadczenie porażki jest często uznawane za budujące i cenne na dalszej drodze zaangażowania społecznego. Zwolnionych z Teorii tworzy Członkini Ashoki Paula Bruszevska.

W refleksji o szklarniach nie powinno zabraknąć uwagi na temat Inkubatorów Innowacji Społecznych. Inkubatory w całym kraju są prowadzone przez różne podmioty, mogą być inansowane ze środków publicznych lub unijnych (np. Europejskiego Funduszu Społecznego). Z założenia inkubatory są dostępne dla wszystkich grup wiekowych, a co dla nas ważne – są wykorzystywane także przez osoby młode, by rozwijać i testować swoje pomysły na działania społeczne. Wśród wskazanych przez naszych respondentów i respondentki podmiotów w badaniu, wskazano m.in. Marzyciele i Rzemieślnicy. Dom Innowacji Społecznych, który pełni także rolę rynku.

Inną specyficzną formą szklarni są młodzieżowe rady działające przy jednostkach samorządowych. Większość ze wskazanych rad przyjmuje rolę szklarni, nierzadko umożliwiając osobom realizację swoich pomysłów, ale także tworząc przestrzeń do doświadczania swojej sprawczości w złożonych, politycznych strukturach. Podmioty takie nie tylko pozwalają osobom realizować i rozwijać swoje pomysły i działalność społeczną, ale także łączą młodych uczestników i uczestniczki z innymi podmiotami. Jest to odzwierciedlone w dalszych elementach naszej mapy. Przykłady rad i ich działań zidentyfikowane w badaniu to:

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańsk	Młodzieżowa rada miasta/gminy
Młodzieżowa Rada Miasta Poznań	Kongres Samorządów Uczniowskich
Młodzieżowa Rada Miejska Ząbkowic Śląskich	Forum Młodzieżowych Rad
Młodzieżowa Rada Miasta Bielska-Białej	Młodzieżowa rada miasta/gminy

Most

To rola, którą przyjmuje wiele organizacji. Większość projektów i programów z założenia wymaga współdziałania różnych osób, organizacji, instytucji i innych podmiotów. Przyczyny problemów społecznych są często bardzo głębokie i leżą w różnych systemach, rozwiązywanie ich wymaga wielosektorowej współpracy. Mosty jako miejsca spotkań różnych podmiotów umożliwiają nawiązywanie takiej współpracy.

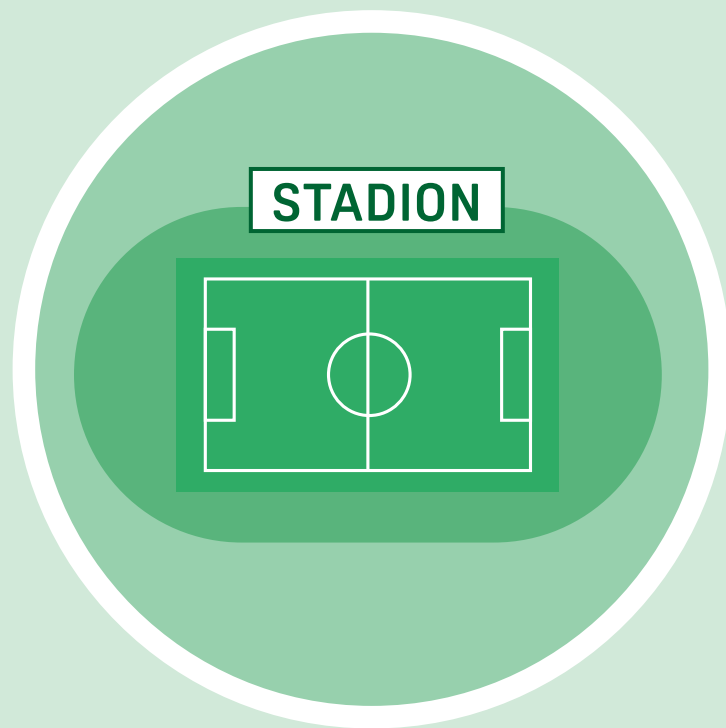
Ponadto most – miejsce spotkania – to zawsze okazja do dzielenia się informacją, wiedzą i doświadczeniem, co wzbogaca obie strony. W przypadku młodych osób przedsiębiorczych społecznie, networking to szansa na uczenie się, nowe możliwości dla siebie i swojej inicjatywy, pozyskanie kluczowych sojuszników i sojuszniczek. Jest to również okazja do sprawdzenia swoich założeń i pomysłów.

W naszym zestawieniu w tej kategorii uwzględniliśmy jedynie te organizacje i programy, które jasno wskazują, że networking jest częścią ich zadania.

AIESEC	wymiany wolontariackie i praktyki za granicą
Dziewczyny w Spektrum	Zawodowe Zaprzyjaźnianie
Edukacyjna Fundacja im. Romana Czerneckiego	Formy podstawowe
Enactus	łączenie studentów_ek z pracodawcami_czyniami
Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos
Fundacja Impuls	Targi Inicjatyw Młodzieżowych
Fundacja Ocalenie	Akademia Wielokulturowego Aktywizmu
Fundacja Przeciw Kulturze Gwałtu im. Margarete Hodgkinson	Matronaty Fundacji Przeciwko Kulturze Gwałtu
Fundacja Zróbmy.to	Projekt PrzedIPRACA
Fundacja Zróbmy.to	Redakcja BB
Girls Future Ready	Girls Global Ready
Radio Widok	Medium młodzieżowe
Śląski Ruch Klimatyczny	Sieciowanie aktywistów klimatycznych na Śląsku
Teatr Powszechny	Forum Przyszłości Kultury
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023
Vital Voices	Jestem Liderką
Posiostrzenie	Wpisz do kalendarza

Fundacja im. Stefana Batorego tworzy Akcję Masz Głos, która wypełnia wiele ról naszego miasteczka. Akcja Masz Głos wspiera mieszkańców i mieszkanki wielu polskich miast w działaniach na rzecz ich najbliższego otoczenia. Dzięki przygotowaniu i wsparciu programu, osoby mają większe poczucie uprawomocnienia oraz przygotowanie do współpracy z lokalnymi władzami. Akcja Masz Głos tworzy platformę sieciowania i wymiany wiedzy dla uczestników i uczestniczek.

Jak wskazaliśmy powyżej, młodzieżowe rady gmin i miast to także interesujące podmioty przyjmujące rolę mostów. Z pewnością warto przyglądać się tym strukturom, aby bliżej zidentyfikować elementy wspólne i różnice w ich działalności w różnych częściach Polski. Charakter łączący młode zaangażowane politycznie i samorządowo osoby ze światem władz oraz innych sektorów jest w takich strukturach unikalny.

Stadion

Jest specyficzną przestrzenią, która pozwala na identyfikowanie i nagradzanie najlepszych sposobów działania w obszarze wprowadzania zmian na rzecz wspólnego dobra oraz społecznej przedsiębiorczości. Taką przestrzeń tworzą wszystkie podmioty, które proponują konkursy, nagrody oraz stypendia dla wyróżniających się inicjatyw. Formuła oparta na rywalizacji często bywa atrakcyjna dla młodych osób, jednak wymaga większych nakładów organizacyjnych. Najbardziej rozpoznawalną oraz najczęściej wspomnianą wśród respondentów i respondentek mapowania marką było Zwolnieni z Teorii, które osiąga wielką skalę ogólnopolską.

Fundusz Feministyczny	Granty Mocy
Fundusz Stypendialny Talenty	Fundusz stypendialny
Fundacja Ważne Sprawy	Ideathon
Młodzieżowa Rada Dzielnicy Włochy	Młodzieżowe „Mam Talent”
Młodzieżowa Rada Miejska Ząbkowic Śląskich	Młodzieżowy turniej talentów
Singularity U	Poland Global Impact Challenge
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023
Zwolnieni z Teorii	Olimpiada Zwolnieni z Teorii

Bank

Stadion promuje formy konkursowe i wyróżnia najlepszych. Jednak nie są to jedyne formy zdobywania funduszy na działania. Bank to rola, która określa podmioty finansujące inicjatywy tworzone przez osoby changemakerskie.

Wśród organizacji, które pełnią tę rolę można wyróżnić takie, które oferują fundusze przeznaczone na bardzo określone działania, jak i takie, które przyjmują inne kryteria niż sektor działalności.

Wśród badanych podmiotów, oprócz organizacji społecznych, znajdowały się podmioty publiczne, takie jak domy kultury oraz rady miast, co pozwala domniemywać, że na poziomie samorządowym istnieją programy wsparcia finansowego w skali mikro. Wymaga to dalszego zbadania, ponieważ w zależności od regionu i kondycji finansowej samorządu takie wsparcie może występować lub nie, a także znacząco różnić się skalą i warunkami przyznawania.

Dom Kultury w Wisznicach	Inicjatywy młodzieży
Fundusz Feministyczny	Granty Mocy, MiniGranty, Pogotowie Feministyczne
Fundacja Edukacja dla Demokracji	Fundusz pomocowy dla dzieci i młodzieży
Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos
Fundacja Merkury	Bony edukacyjne i granty dla wolontariuszy_ek
Fundacja Pole Dialogu	Szkolny Budżet Obywatelski
Fundacja Ocalenie	Akademia Wielokulturowego Aktywizmu
Fundacja Rafała Brzoski	Fundusz stypendialny: zmiany społeczne i przedsiębiorczość
Fundacja Zróbmy.to	Projekt Generacja
Fundusz dla Odmiany	Granty na działania wokół osób LGBTQ+
Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika	Fundusz lokalny dla poprawy jakości życia społeczności lokalnych
Krytyka Polityczna	Generation Change
Krytyka Polityczna	Instytut Otwarty
Młodzieżowa Rada Miasta Poznań	Koordinowanie budżetu obywatelskiego urzędu miasta
Stowarzyszenie im. Stanisława Wyspiańskiego	Stypendium im. Stanisława Wyspiańskiego
Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica	Młodzi na +
Warszawski Klub Inteligencji Katolickiej	Mam Pomysł

Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, utworzony przez Członkinię Ashoki Dorotę Komornicką, to ważny na poziomie lokalnym bank, który na przestrzeni lat dofinansował setki młodych osób w rozwoju talentów i pasji. Fundusz stanowi także źródło finansowania dla regionalnych projektów społecznych realizowanych przez osoby zaangażowane w rozwiązywanie problemów w swoich lokalnych społecznościach. Obecnie Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika działa także transgranicznie z partnerami ze Słowacji i Czech, na rzecz rozwoju całego regionu.

Ratusz

Podmioty, które przyjmują rolę ratusza mają za zadanie tworzyć ramy instytucjonalne, regulacje i standardy, które umożliwiają działania, ich rozpoznawalność i jakość. W całym sektorze non-profit w Polsce możemy wyróżnić kilka organizacji tego typu, na przykład Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych, ale rola ratusza to oczywiście także rola władz ustawodawczych oraz samorządowych.

Rolę ratusza przyjmuje na siebie centralna władza ustawodawcza, tworząc ramy prawne i instytucjonalne dla działalności młodzieży i młodych dorosłych. Obok władz centralnych można wyróżnić również jednostki samorządowe. W badaniu Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy zostało wskazane jako podmiot kształtujący możliwości dla młodzieży w mieście. Podobne jednostki są obecne w całym kraju.

W mapowaniu skupiliśmy się na działaniach organizacji, które przynajmniej część swoich działań poświęcają młodzieży i młodym dorosłym. Dlatego nie analizujemy tutaj powyższych przykładów. Spośród podmiotów, które starają się tworzyć regulacje wspierające działania młodych osób changemakerskich, wyróżniają się podmioty związane z samorządem – młodzieżowe rady miejskie.

Obszar tworzenia nowych standardów, przestrzeni i regulacji wydaje się być słabo zagospodarowany przez organizacje pozarządowe. Może się to wiązać z dwoma czynnikami:

- słabą kondycją rzecznictwa (o czym pisze Klon/Jawor w wydanym niedawno raporcie Efekt mrożący. O kondycji rzecznictwa organizacji pozarządowych, <https://publicystyka.ngo.pl/efekt-mrozacy-o-kondycji-rzecznictwa-organizacji-pozarzadowych>)
- tworzeniem standardów i regulacji jedynie na potrzeby własnego działania, bez intencji dzielenia się nimi z szerszym środowiskiem.

Oba te zjawiska warte są dalszego zbadania.

Fundacja Teatrikon	Strategia Antyplotkowa Rady Europy We Against Rumours
Fundacja Varia Posnania	Mapa drogowa zmian w wielkopolskiej edukacji
Fundacja Varia Posnania	Okrągły Stół wokół Wielkopolskiej Edukacji
Fundacja GrowSPACE	Statut do naprawy – podaj dalej
Młodzieżowa Rada Miasta Gdańsk	Młodzieżowa rada miasta/gminy
Młodzieżowa Rada Miasta Nowy Targ	Młodzieżowa rada miasta
Młodzieżowa Rada Miasta Bielsko Biała	Młodzieżowa rada miasta/gminy
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	Krok Naprzód: rzecznictwo młodych postulatów
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	YouthUP: rekomendacje dla strategii na rzecz młodzieży
Stowarzyszenie Umarłych Statutów	prelekcje, kampanie, interwencje

Stacja nadawcza

Jej celem jest zwiększanie świadomości o społecznej przedsiębiorczości młodych osób oraz pokazanie istniejących, dobrych rozwiązań. Intuicyjnie taką rolę przyjmują różnego typu media, które tworzą przestrzeń dla młodych. Także organizacje „mostowe” – tworzące możliwości do spotkań i promocji swoich działań pełnią w pewnym stopniu rolę stacji nadawczej, przy czym grupy te nie pokrywają się w dużym stopniu.

Z badania wynika, że nie ma wielu podmiotów, które działają w tej roli. Możemy z tego wywnioskować, że obszar promocji i szerokiego docierania z przekazem młodych osób changemakerskich nie jest w pełni zagospodarowany. Należy brać też pod uwagę fakt, że twórcy i twórczynie inicjatyw dbają o swoją komunikację zewnętrzną i samorzecznictwo samodzielnie. Tym bardziej tworzenie dla nich przyjaznych przestrzeni, mediów (także tych nieinternetowych) oraz ułatwianie dotarcia do szerszego grona osób może być kluczowe dla ich dalszego działania.

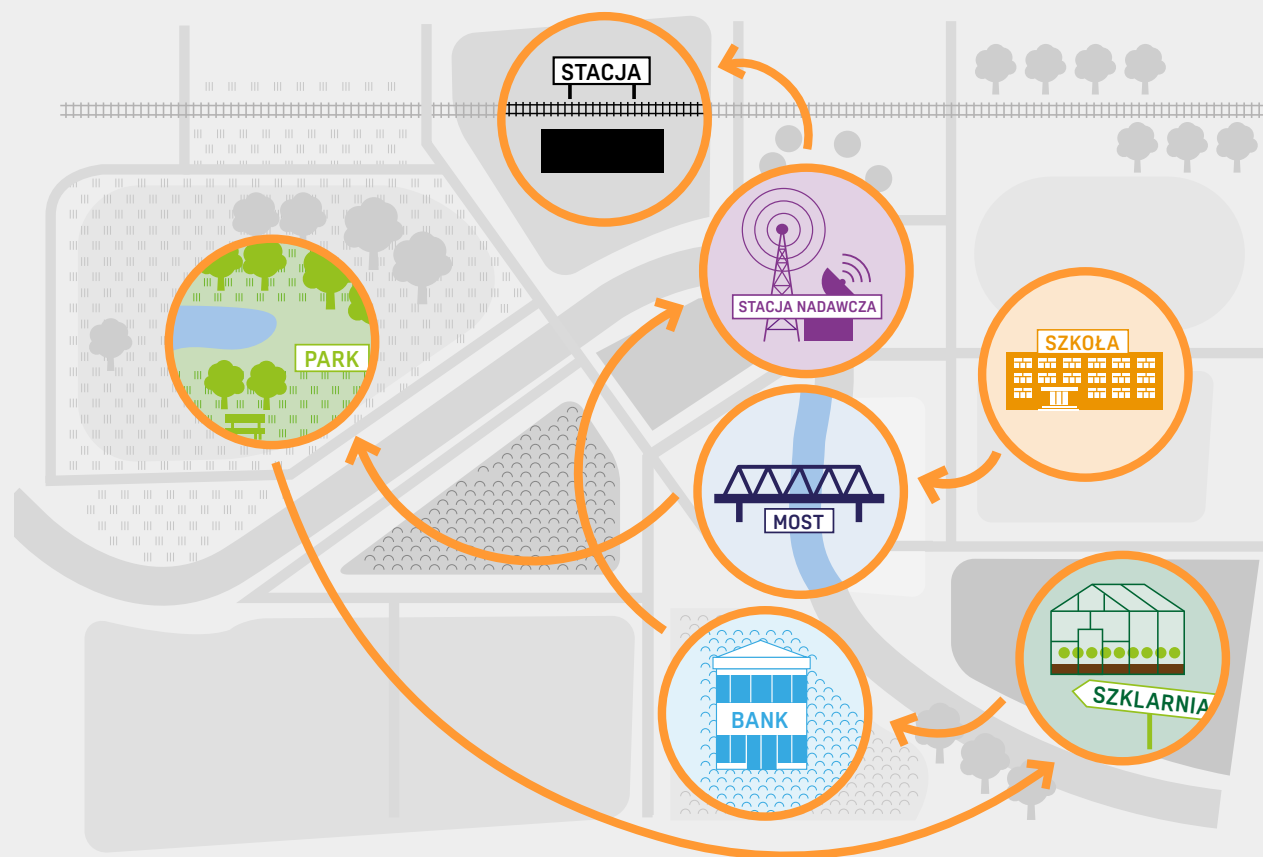
Córy	Wirtualne podwórko
Dziewuchy Dziewuchom	Kampanie internetowe
Fundacja Dziewczyny w Spektrum	Pasjonatki
Fundacja Impuls	impuls.press
Fundacja Impuls	targi inicjatyw młodzieżowych
Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego	My Digital Life
Fundacja Wspomagania Wsi	Witryna Wiejska: portal dla osób aktywnych społecznie i gospodarczo na obszarach wiejskich
Fundacja Zróbmy.to	Redakcja BB
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	Liga Młodych Wyborców
Radio Meteor	Medium młodzieżowe
Stocznia	Partycypacja obywatelska
Szajn	Podcast „Szajn na głos”
Szajn	Magazyn internetowy
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023

Szajn to internetowy dziewczyniński magazyn, który tworzy bezpieczną i łatwo dostępną przestrzeń dla dziewczyn i młodych kobiet (ale nie tylko), do wyrażania swoich opinii, dzielenia się pasją, pokazywania swoich działań lub debiutów literackich i dziennikarskich. Magazyn zaprasza do rozmowy o potrzebach młodego pokolenia i oddaje im swoje łamy do mówienia o tym, co dla młodych osób ważne.

Droga przez miasteczko Jarka Brodeckiego

Poruszam tematy kryzysów bioróżnorodności i klimatycznego. Moje zainteresowania ukształtowały się wczesnie, w dzieciństwie. Nie było wtedy wokół mnie innych osób, które miałyby takie pasje, ale poszczególni nauczyciele mnie wspierali, pozwalali mi realizować moje projekty. W szóstej klasie napisałem pierwszy wniosek do budżetu partycypacyjnego. Wiele ich potem pisałem, na rzecz zmian, które chciałbym widzieć w mieście. Moja rodzina zawsze wspierała mnie w moich działaniach, nawet wtedy, gdy jako dziecko podejmowałem interwencje, pisałem maile do urzędu itp., nikt mi nigdy nie powiedział, że jestem na to za mały.

Droga przez miasteczko Jarka Brodeckiego

Szkoła →

Z działalnością społeczną zetknąłem się w Krajowym Funduszu na rzecz Dzieci. To chyba najważniejsza organizacja, która dała mi ogrom możliwości. Poznałem tam ludzi o podobnie odjechanych pasjach.

→ Most →

Krajowy Fundusz na rzecz Dzieci wspiera zdolną młodzież. W odróżnieniu od wielu innych organizacji daje możliwości (co jest dużo ważniejsze), a nie pieniądze. Zaprasza na obozy naukowe. Już w gimnazjum miałem warsztaty z czołowymi osobami polskiej nauki. Warsztaty badawcze pozwalały mi poznać mnóstwo ciekawych ludzi.

→ Park →

Dzięki obozom Funduszu nawiązałem przyjaźnie, które mam do dziś. Wiem, że dają mi wsparcie. To są osoby, do których mogę się zwrócić, kiedy jest mi trudno.

→ Szklarnia, Bank →

Dzięki zaangażowaniu i pomocy Funduszu ukształtowała się moja pasja naukowa. Potem miałem szczęście do różnych programów wsparcia. W gimnazjum zostałem przyjęty przez

Uniwersytet Łódzki do programu „Zdolny Uczeń – Świetny Student”, dzięki któremu miałem okazję współpracować przy projektach badawczych i mieć pierwszą naukową publikację. Różnego typu stypendia (np. Prezydenta Miasta Łodzi) dały mi możliwość kupienia sprzętu do działań badawczych.

→ Stacja nadawcza →

Kiedy stworzyłem swój profil na Facebooku „Lasem Myślący”, chciałem popularyzować naukę, pokazywać zdjęcia przyrody. Jestem widoczny na Facebooku i Instagramie, i to w tych mediach społecznościowych mam swoją przestrzeń.

Media lokalne zainteresowały się moimi wpisami i udostępniły dalej kilka moich wiadomości. To dobra okazja, by przemycać pozytywne treści o przyrodzie. Zdarza mi się, że w łódzkich mediach komentuję sprawy przyrodnicze, opowiadam o lesie.

→ Stacja nadawcza →

W mediach zacząłem pojawiać się w 2020 roku, dzięki książce Justyny Suheckiej „Young Power”. Zostałem też laureatem konkursu „Misja polama”, duże znaczenie miało, że zostałem laureatem polskich inatów Konkursu UE dla Młodych Naukowców (EUCYS). To dało mi trochę rozgłosu w mediach, spowodowało, że opowiadano o pracy młodych naukowców.

Obecnie trwa trzecia edycja „Ogólnołodzkiego Żabingu”, inicjatywy inwentaryzacji płazów. Zaczynaliśmy od same-go miasta, obecnie rozszerzamy to na całe województwo łódzkie. Mapowanie płazów może odbyć się dzięki nauce obywatelskiej. To wciąż mało znany, ale już coraz częściej wykorzystywany model badawczy.

→ Stacja kolejowa →

Żabing urodził się trzy lata temu. Wymyśliliśmy go z kolegą, który pomógł mi technologicznie zbudować platformę. Dzięki profilowi „Lasem myślący” udało się to rozpropagować. Akcja była dużym sukcesem. To jest z założenia akcja wieloletnia, po to, by móc analizować zmiany w liczbach i siedliskach płazów. Chcemy wiedzieć, jak je chronić, na przykład jak zmieniać plany zagospodarowania przestrzennego.

W innych częściach kraju podobne działania organizuje Instytut Ochrony Przyrody PAN.

Rynek oraz Supermarket

Rynek to rola podmiotów, które bezpośrednio oferują usługi osobom przedsiębiorczym społecznie, umożliwiając lub ułatwiając im działania.

Metafora miasta wyznacza pewne twarde granice pomiędzy rolami, co w rzeczywistości nie zawsze ma miejsce. Można na przykład stwierdzić, że bycie stacją nadawczą lub bankiem to także rodzaj usługi. Tym niemniej wyodrębniamy taką grupę różnorodnych usług, które nie wpadają do innych kategorii.

Usług skierowanych do młodych osób changemakerskich nie ma bardzo dużo. Obejmują one udostępnianie przestrzeni do pracy, mentoring, konsultacje prawne, czy produkty poszerzające wiedzę.

Supermarket to rola pośrednicza, która polega na zdobywaniu i gromadzeniu wsparcia, usług pro bono czy produktów dla twórców i twórczyń zmian na rzecz wspólnego dobra. W szczególności może to dotyczyć łączenia osób changemakerskich z usługami sektora prywatnego. W dobie rozproszonej informacji w Internecie, taka rola może także polegać na zbieraniu i porządkowaniu w jednym miejscu informacji o dostępnych możliwościach i usługach.

Z badania wynika, że pośredników typu supermarket jest niezwykle mało. Jest to obszar do zagospodarowania, który może odblokować potencjał młodych osób chcących angażować się społecznie, które napotykają bariery w dostępie do produktów i usług sektora for-profit, niezbędnych dla ich działania. Zamykanie tej luki może także zbliżyć biznes do sektora społecznego poprzez poszerzanie wachlarza możliwości współpracy z młodymi innowatorami i innowatorkami.

W ramach badania zidentyfikowaliśmy poniższe organizacje, których działania przyjmują rolę rynku:

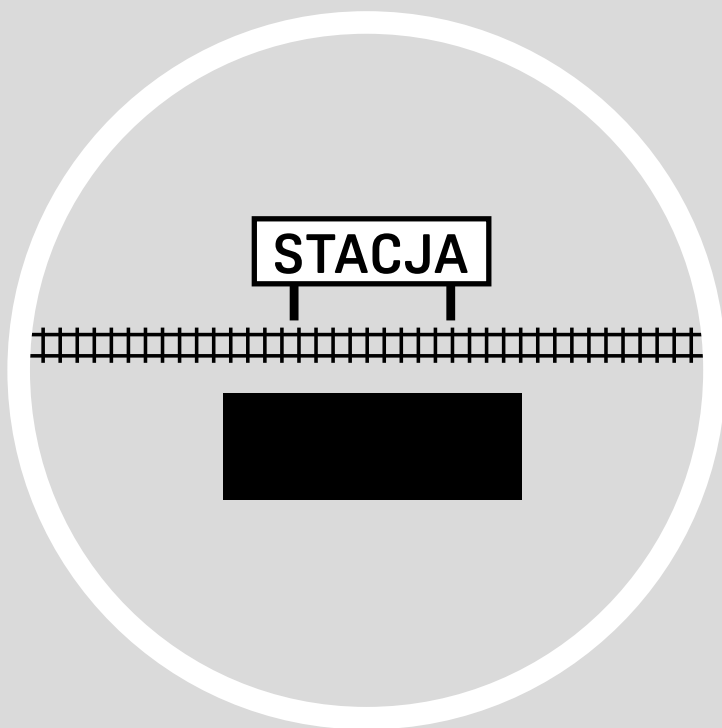
Fundacja ALEKlasa	Kluby Asów
Fundacja Fala Nowej Kultury	Artystyczna przestrzeń
Fundacja GrowSPACE	Mapa Równości (Ranking Szkół Przyjaznych LGBTQ+)
Inclusive.Buzz	Grupa Wolne
Sieć Przedsiębiorczych Kobiet	Make The Change
Stocznia	Marzyciele i Rzemieślnicy. Dom Innowacji Społecznych
Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju: Salam Lab	Społeczna Przestrzeń Aktywna

W ramach badania zidentyfikowaliśmy poniższe organizacje, których działania przyjmują rolę supermarketu:

AIESEC	dni kariery/targi pracy
Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej	Miejsce Akcji Paca 40

Fundacja Dobrych Działań	Konsultacje specjalistyczne (prawne, księgowo)
Fundacja im. Stefana Batorego	Akcja Masz Głos - Konsultacje i wizyty studyjne
Fundacja Zróbmy.to	Różnorodne projekty
Moje stypendium	Strona internetowa ze stypendiami
Sieć SPLOT i in.	Splot Wartości
Tech to the Rescue	Łączenie podmiotów non-profit z usługami IT
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodości Lublin 2023

Tech to the Rescue to mechanizm łączący biznes IT z organizacjami i inicjatywami społecznymi. Dzięki współpracy z firmami technologicznymi sektor non-profit może lepiej odpowiadać na problemy społeczne, proponować nowatorskie rozwiązania, skuteczniej docierać do odbiorców i odbiorczyń. Tech to the Rescue to inicjatywa stworzona przez Członka Ashoki Jacka Siadkowskiego.

Stacja kolejowa

Ma na celu ułatwienie osiągnięcia efektu skali danego przedsięwzięcia. Podmioty, które przyjmują rolę stacji kolejowej wspierają twórców i twórczynie w dostarczaniu ich usług do nowych grup, zarówno pod kątem geograficznym, jak i demograficznym. Dzięki temu innowacje społeczne mogą osiągać większy wpływ.

Z badania wynika, że podmiotów, które ułatwiają rośnięcie już dojrzałym działaniom jest bardzo mało. Tymczasem osiąganie większej skali wpływu to niezbędny element w zapewnianiu trwałości zmian. Ich upowszechnienie daje szansę na rozwiązanie problemów społecznych nie tylko lokalnie. Znikoma ilość podmiotów wspierających ten proces może być jedną z przyczyn, dla których większość innowacji społecznych nie osiąga skali krajowej lub międzynarodowej, ale pozostaje w skali mikro. Świadomy wybór skali mikro może być bardzo dobrym i potrzebnym rozwiązaniem, ale powinien wynikać z przemyślanej decyzji, a nie ze względu na zbyt duże bariery i brak pomocy w skalowaniu działań. Jeśli ekosystem nie zaproponuje więcej ułatwień w rozwijaniu i ekspansji działań innowacji społecznej, ryzykujemy trwanie w lokalnych bańkach, które sprzyjają wypaleniu, zamykaniu inicjatyw, oraz poleganiu na ciągłym cyklu projektowym uzależnionym od zewnętrznego finansowania.

Akademia Wiedzy Obywatelskiej	Bootcamp obywatelski
Europejski Parlament Młodzieży	Spotkania EYP
Fundacja Varia Poznania	Poznański Kongres Samorządów Uczniowskich
Polska Rada Organizacji Młodzieżowych	Współpraca międzynarodowa
Youth Business Poland	Programy inkubacyjne dla startupów: wsparcie w tworzeniu produktów i usług

Droga przez miasteczko Karoliny Białczewskiej

Droga przez miasteczko Karoliny Białczewskiej

Szkoła →

Zaczęłam działać w 2019 roku, gdy w Szczecinie reaktywowano Amnesty International. Bycie w AI dawało mi duże poczucie, że wiem, co mam robić, bo Amnesty International ma ogromne know-how i doświadczenie, strukturę.

→ Szklarnia →

Potem zaczęłam robić projekt w ramach Zwolnionych z Teorii, nazwałam go moim projektem-porażką. Projekt dotyczył fast fashion, środowiska i praw człowieka. Wyszedł inaczej niż zakładałam. To była fajna nauczka, ale zrozumiałam to dopiero po czasie, a wtedy, na początku, byłam załamana. Niezwykle dużo mnie to nauczyło. W ramach Zwolnionych z Teorii zostałam mentorką. Mogłam spojrzeć na działania z innej strony. Mogłam teraz pomóc komuś innemu. W klasie maturalnej (w czasie pandemii) ze znajomymi zrobiliśmy projekt „Korona nie z bajki” – książkę dla dzieci, żeby wytłumaczyć im, czym jest pandemia i koronawirus, dlaczego np. nie można się przytulić na powitanie, dlaczego trzeba nosić maskę. To mi bardzo pokazało, że lubię pisać, wpłynęło na moją ścieżkę kariery, jestem teraz dziennikarką.

→ Stacja nadawcza →

W tym samym okresie dołączyłam do Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Na początku bałam się odezwać i czułam, że to może nie dla mnie. Wtedy zajmowałam się głównie sprawami ekologicznymi. Dostałam

zaproszenie na I Szczyt Klimatyczny Pomorza Zachodniego. Mówiłam o tym, jak zmiany klimatu napędzają nierówności społeczne. Teraz jestem Przewodniczącą Młodzieżowego Sejmiku Województwa. Pokazanie, że głos młodych jest na tyle ważny, aby utworzyć dla nas organ przy samorządzie województwa, dał mi dużą motywację do działania. Obecnie Sejmik jest częścią Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. To ogromne wyróżnienie.

→ Most →

Przyszedł pierwszy taki moment, że poczułam, że ktoś mnie docenił i zauważył. Dostałam się do Feminist Climate Ambassadors – to był pierwszy moment, kiedy mogłam poznać aktywistki z innych krajów w Europie, brałam udział w spotkaniach z europarlamentarzystkami. To był kopniak, który mi pokazał, że to, co robię, jest dobre i ma sens.

Zobaczyłam, że nie muszę wybierać jednego tematu działalności, że wszystko się łączy. Że w pewnym sensie aktywizm jest zawsze o tym samym – o człowieku i jego prawach. Zrozumiałam też, że nie muszę sama angażować się w politykę, mogę zachęcać do tego innych. Decyzja tego, że zakochałam się w dziennikarstwie politycznym. Jeszcze półtora roku temu powiedziałabym, że w wyborach samorządowych w 2024 znajdziesz mnie na listach, w międzyczasie zmieniłam swój kierunek, ale zainteresowanie polityką pozostało.

→ Stacja kolejowa →

Jednym z doświadczeń był udział w Jestem Liderką. To był intensywny program, który mnie zmęczył, ale też dużo mi dał. Spotykałam się z osobami z biznesu i polityki. Tam też poznałam moich znajomych, z którymi tworzę Wpisz do kalendarza, które teraz funkcjonuje pod nazwą Posiostrzenie.

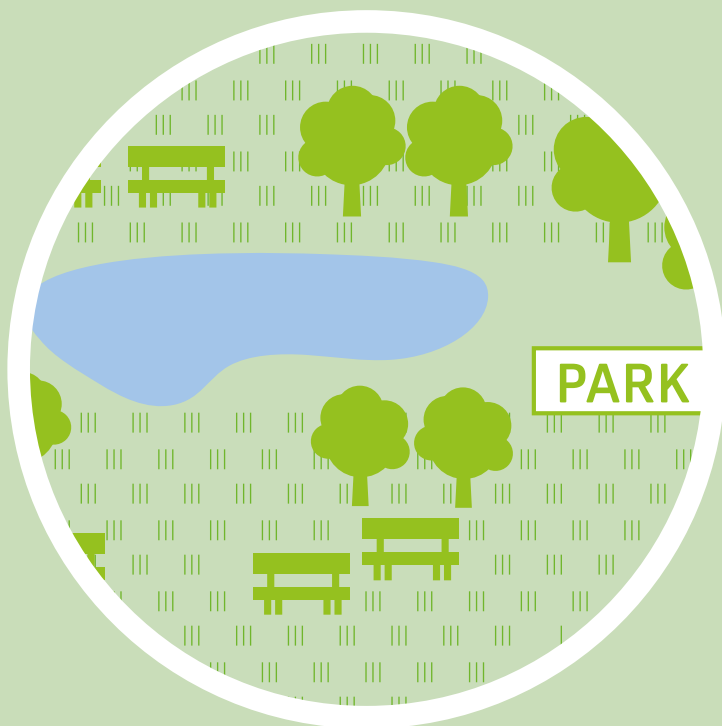
→ Szklarnia, park →

Brałam też udział w programie WzmocniONE Ashoki. To było zupełnie inne doświadczenie spojrzenia na nas jak na osoby, na to, jak się czujemy. To program dla osób, które już działają dłużej, może są zmęczone. WzmocniONE to dla mnie definicja siostrzeństwa, taka społeczność, która mnie na pewno wesprze.

Posiostrzenie wspiera kobiety w angażowaniu się w politykę. Robimy warsztaty, w którym dziewczyny spotykają się z polityczkami, naukowczyniami, ekspertkami. Mają im dać wiedzę, z czym trzeba się mierzyć w polityce, jak się przygotować i dać im do tego wsparcie, odwagę. Bez kobiet i ich perspektywy w polityce nie będzie równości.

→ Tworzenie Szklarni →

Ponadto w 2021 r. dołączyłam do Fundacji Akcja Menstruacja. Koordynuję projekt Akcja Menstruacja w Twojej szkole. Mam kontakt z aktywistkami z ogromem doświadczenia. To, że widzę realny wpływ, daje mi dużo satysfakcji. Jestem dumna z tego projektu.

Park

Ostatnia kategoria w mieście to park – przestrzeń odpoczynku, wytchnienia, spotkań, ale także dbałości o swój dobrostan, w dowolnych formach. Tak jak w przestrzeni parku miejskiego można spotkać się na piknik, wpaść na siebie, urządzić potańcówkę lub gry zespołowe, tak samo może być tam czas i miejsce na ciszę, samotny spacer, jogę, medytację lub modlitwę. Jest to zatem obszerna kategoria, która pozwala na zadbanie o siebie.

Wiele organizacji oferuje przestrzeń do nieformalnych spotkań, czas integracyjny lub imprezy dla młodych osób zaangażowanych w działania. Zdecydowanie mniej jest propozycji, które są w swoim charakterze bardziej wyciszające, mogą stanowić ofertę dla osób neuroróżnorodnych lub z potrzebami poza stereotypowym postrzeganiem młodych osób.

Staraliśmy się w poniższym zestawieniu uwzględnić te, które explicitie wspominają o dbałości o dobrostan, jako kluczowym elemencie swojego działania.

AEGEE Kraków	Management Training Course (wydarzenie szkoleniowo-integracyjne)
Córy	Wirtualne podwórko
Enactus	Future Leaders
Fundacja Fala Nowej Kultury	Wyjazd
Fundacja Autonomia	Dziewczyńskie Centrum Mocy
Fundacja HerStory	Self-care: wspieranie zrównoważonego aktywizmu
Fundacja OFF school	Dom Spokojnej Młodości
Inclusive.Buzz	Grupa Wolne
Krytyka Polityczna	Świetlica w Cieszynie
RegenerAkcja	Projekt Oddychaj
Urząd Miasta Lublin	Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023
Warszawski Klub Inteligencji Katolickiej	Mam Pomysł oraz inne sekcje Klubu

WzmocniONE to program, który był prowadzony przez Ashokę we współpracy z MagoVox do 2022 roku. Spełniał kilka ról w ekosystemie (szklarni, banku, mostu), w tym rolę parku. WzmocniONE oferowały uczestniczkom i uczestnikom bezpieczną i przyjazną formę bycia razem, która pozwalała na poznanie się i uczenie się od siebie nawzajem, a jednocześnie dawała wytchnienie, czas na zatrzymanie się, zadbanie o siebie i odpoczynek.

Wnioski

Metafora wioski potrzebnej do wychowania młodej osoby pozostaje uproszczeniem. Jest dla nas cennym narzędziem przyglądania się systemowi, w który młode osoby wchodzi - decydując się na zaangażowanie społeczne, a nawet wcześniej, kiedy zaangażowanie jest im pokazywane jako sposób na życie.

Ashoka dąży do tego, by każda osoba rozpoznawała swoje sprawstwo i była upętnomocniona do proponowania i wdrażania zmian na rzecz dobra wspólnego. W związku z tym jest dla nas ważne, by młode osoby, które po styczności ze „szkołą” odkryły swój changemakerski potencjał, były otoczone uważnym wsparciem różnorodnych instytucji na wszystkich etapach wzrastania w swoim społecznym zaangażowaniu.

Wyniki naszej mapy wskazują na fakt, że młode osoby są zachęcane do działań społecznych. Jednak po osiągnięciu pewnej dojrzałości inicjatywy, „dorośnięciu w szklarni” są w dużej mierze zdane na siebie. Tymczasem kluczowym jest dalsze proponowanie młodym liderom i liderkom usług i pomocy, które pozwolą im:

- Pokazywać się w szerszym środowisku, zyskiwać rozpoznawalność i osiągać efekty skali;
- Spotykać się ze sobą, sieciować i wspierać;
- Tworzyć ramy do działania, które pozwalają godzić changemaking z innymi rolami społecznymi.

Jednocześnie naszym obowiązkiem, jako podmiotów w ekosystemie wsparcia, jest bycie uważnym na presję, z jaką młode osoby stykają się w okresie nastoletnim i wczesnej dorosłości. Kreowanie większej liczby okazji i możliwości do działania musi iść w parze z uczeniem dbałości o siebie. Niepokoje mała liczba podmiotów, które oferują edukację i usługi typu park, gdzie młoda osoba może zaopiekować się sobą, nauczyć się dbałości o wewnętrzną równowagę, zapobiegać wypaleniu i innym trudnościom psychicznym.

Ciekawe i niepokojące jest to, że osoby, które osiągnęły sukces biznesowy i dzielą się swoim sukcesem, skupiają się na wspieraniu osób szczególnie uzdolnionych. Wyrównywanie szans i budowanie spójności społecznej nadal pozostają domeną mało prestiżową, a przez to finansowaną przez pieniądze publiczne.

Pokolenia nastolatek i nastolatków oraz młodych dorosłych odczuwają niepokój związany z niepewną przyszłością, ciągle zmieniającym się światem, przewidywanymi kryzysami. Aby naprawiać problemy społeczne w takim świecie, musimy zaprosić każdą osobę, w każdym wieku, do kontrybuowania do zmian na rzecz wspólnego dobra. Ashoka rozpoznaje, że wraz z tym zaproszeniem do generowania i wdrażania rozwiązań systemowych, musi iść wsparcie sieci oraz dbałość o dobrostan osób changemakerskich. Tym bardziej trafna jest metafora miasteczka, które tworząc wspólnotę wokół młodej osoby, otacza ją, stanowiąc swego rodzaju bezpieczną przystań.

Z obserwacji badawczej wynika szereg wniosków i rekomendacji, które możemy jako ekosystem wsparcia zastosować. Przekażemy tutaj trzy proste zalecenia. Tworząc programy mające na celu wspieranie sprawczości młodych osób chcących działać na rzecz wspólnego dobra:

1. **Dajmy młodym ludziom pieniądze** – nie tylko złote rady, spotkania z ciekawymi ludźmi i wsparcie mentoringowe. Wśród inicjatyw w roli banku lub stadionu przeważa myślenie o wyłanianiu i finansowaniu najlepszych. Zaś wśród potencjalnych młodych changemakerów i changemakerek jest dużo osób, które nie mają

daru przekonywania do siebie lub mają mniej przywilejów dających im widoczności. Warto dawać im szansę eksperymentowania w sprawczości. Pieniądze uczą odpowiedzialności, pozwalają zrozumieć, jak można działać w sektorze społecznym, bez ciągłego dylematu „zaangażowanie czy stabilizacja”.

2. **Dajmy młodym ludziom powiedzieć to, co mają do powiedzenia**, i wysłuchajmy z szacunkiem i z gotowością do poważnego pochylenia się nad ich propozycjami, ale też do konstruktywnej krytyki. Traktujmy młode osoby prawdziwie podmiotowo, bez paternalizmu i pouczenia z perspektywy naszego dorosłego doświadczenia.
3. **Dajmy młodym osobom spokój** – pozwólmy im odetchnąć, potknąć się, zagapić, zakochać, odkochać, popływać w jeziorze, zjeść truskawki. Nie wpychajmy ich w pęd, stres, wyścig nagród, stopni i dyplomów. Starajmy się wyposażyć młode osoby w umiejętności potrzebne do budowania zarówno osiągnięć zawodowych, jak i zwykłego ludzkiego szczęścia. Pokazujmy radość z wpływu społecznego w zgodzie ze sobą, w poczuciu stabilizacji i równowagi.

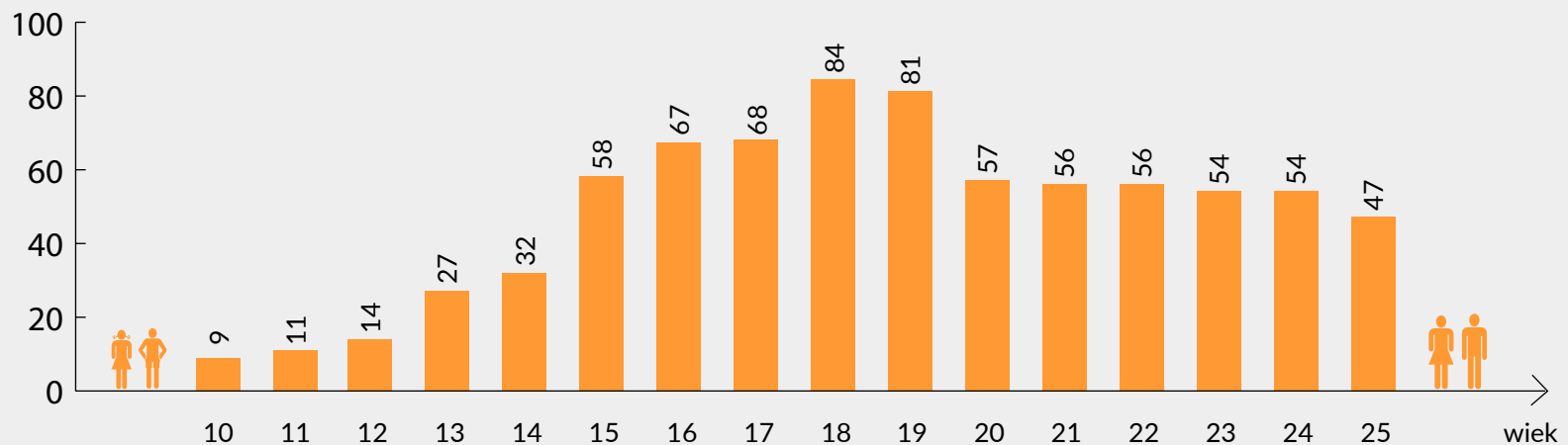
Więcej danych

W ramach badania telefonicznego oraz zbierania danych internetowych, przejrzelśmy ponad 150 różnego typu działań w ramach ponad 100 podmiotów działających w Polsce.

Zwracaliśmy uwagę na deklarowany przedział wiekowy odbiorców i odbiorczyń działań. Spośród blisko 120 projektów i programów uwzględnionych w badaniu, 98 ma dookreślony wiek respondentów, którego rozkład można zobaczyć na diagramie poniżej.

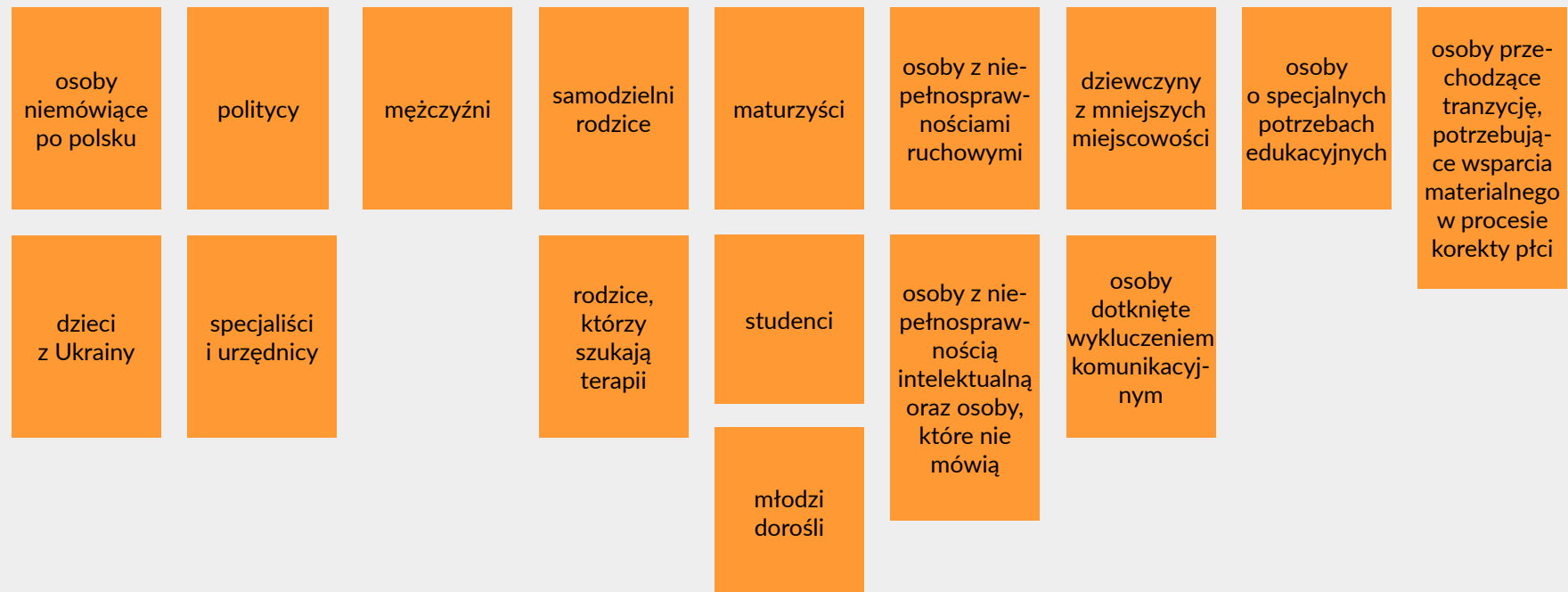
Wiek osób, do których adresowane są programy

liczba programów

Wśród organizacji, które uczestniczyły w wywiadzie telefonicznym, ponad dwadzieścia wskazało na grupy odbiorców_czyń, których nie są w stanie włączyć do swoich działań. Odpowiedzi zostały zagregowane na poniższej grafice.

22 projekty ze wskazaniem grup, których brakuje w projektach lub nie mogą zostać obsłużone

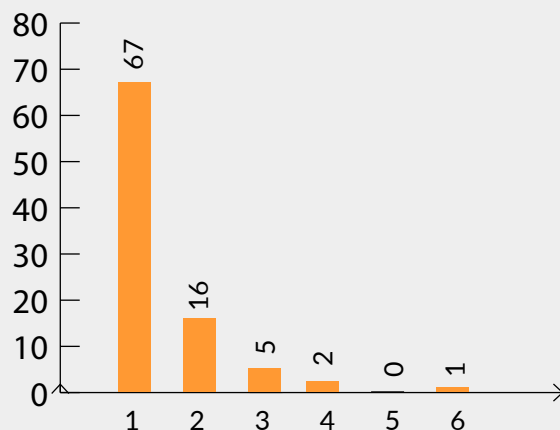

Większość podmiotów, które analizowaliśmy wskazała jeden program adresowany do młodzieży lub młodych dorosłych. Są także w naszym badaniu nieliczne organizacje, które mają cztery lub więcej programów tego typu i były one analizowane odrębnie, ponieważ pełniły różne role wsparcia.

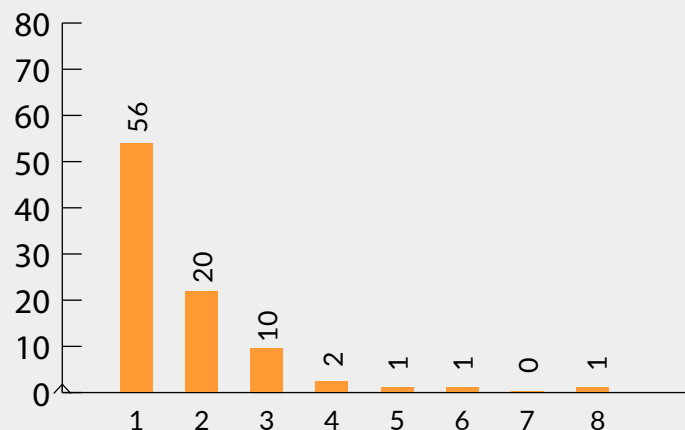
Z punktu widzenia kategorii ról w miasteczku, większość programów przyjmuje jedną dominującą rolę. Jednak wiele jest programów, które spełniają pod dwie, trzy lub więcej ról. Warto powtórzyć, że metodologia oparta na metaforze podlega interpretacji, więc takie kategoryzacje mogą różnić się w zależności od osoby analizującej.

Szczególnym przypadkiem jest Urząd Miasta Lublin, który został wskazany w ramach badania jako podmiot - twórca programu Lublin Stolica Młodzieży. Jest to inicjatywa nastawiona na młodych odbiorców i odbiorczynię, a w jej ramach istnieje szereg działań, które wpisują się w aż osiem ról.

Liczba podmiotów wg liczby analizowanych programów:

Liczba podmiotów wg liczby pełnionych ról:

Ashoka, czerwiec 2023

Dziękujemy osobom biorącym udział w badaniu.

Dziękujemy wszystkim osobom z zespołu Ashoki
oraz współpracującym z Ashoką za wkład w tworzenie raportu.

Autorzy_rki raportu: Anna Derwich Kołodziej, Joanna Kucharczyk-
Jurgielewicz, Andrzej Grupa, Weronika Matyka

Redakcja: Agata Stafiej-Bartosik, Laura Górską, Anna Ślusareńska

Grafika i skład: Joanna Bębenek
Autorzy, autorki zdjęć: s. 13 – Krystian Daszkowski,
s. 31 – archiwum własne, s. 38 – Olena Herasym

Prawa autorskie: Ashoka

Licencja CC.BY.4.0

ASHOKA